

Tillgänglighetsanvisning för biografier

Utgivningsår: 2021

Bioföreställningar är till för alla

Den digitala filmdistributionen har gett publiken mångsidigare möjligheter att njuta av film även på biograf oavsett var och ens individuella egenskaper. Utnyttjandet av de nya möjligheterna kräver nya verksamhetsmodeller inom filmbranschen, samarbete med funktionshinderorganisationer och en positiv attityd att betjäna alla publikgrupper med beaktande av deras specialbehov.

Den här anvisningen strävar efter att ge biograferna råd och ytterligare information om hur man kan främja tillgängligheten och förstå de praktiska problemen i samband med bioföreställningar. Anvisningen har utarbetats i samarbete mellan aktörer i filmbranschen, handikapporganisationer och deras kulturorganisationer. Utgångspunkterna för jämlikhet är följande:

- Delområden inom **tillgänglighet** är till exempel funktionaliteten i byggda miljöer och lokaler, tillgänglig kommunikation, ekonomisk tillgänglighet, social tillgänglighet och tillgänglighet via olika sensoriska funktioner. Tjänster som främjar bioföreställningarnas tillgänglighet är till exempel textningar och syntolkning.
- **Tillgängliga bioföreställningar** innebär att alla människor ges bästa möjliga förutsättningar för att självständigt kunna titta på filmer på vita duken och delta vid filmevenemang och -festivaler.

Tillgänglighetsforumet för film, ett samarbete mellan filmbranschen, handikapporganisationer och servicen Kultur för alla, ställer tre kortsiktiga mål för biograferna som förverkligar syftet med diskrimineringslagen:

- Alla biografier är tillgängliga.
- Varje visning av inhemska filmer är tillgänglig för alla.
- Varje biografbesökare känner sig välkommen till biografen och trygg på jämlika villkor.

Filmens och biografernas tillgänglighet

1 Filmens tillgänglighet i Finland

För nästan alla inhemska filmer produceras idag textning för hörselskadade eller döva teckenspråksanvändare samt syntolkning för personer med nedsatt syn. Dessa produceras redan under produktionsfasen för de fiktions- och dokumentärfilmer som får Finlands filmstiftelses marknadsförings- och distributionsstöd. Filmstiftelsen stöder produktionen av textningar och syntolkning.

Distributionsbolagen måste informera biograferna om sina filmers textversioner och syntolkning så att biograferna kan ge sina kunder information om tjänsterna.

Filmens produktions- och distributionsbolag måste se till att produktionen av textningar och syntolkning överläts till professionella i branschen. Respons på textningarnas och syntolkningens kvalitet samlas in av Finlands Dövas Förbund och Finska Hörsselförbundet samt av Näkövammaisten Kulttuuripalvelu.

Nya biografier byggs tillgängliga baserat på gällande lagar och förordningar. Finlands filmstiftelse kan bevilja stöd till projekt för upprustning av äldre biografier och skaffande av utrustning till dem.

2 Tekniska lösningar för textningar, syntolkning och tillgänglighet

Med textning avses i detta sammanhang uttryckligen CCAP-textningar för hörselskadade eller teckenspråksanvändare, där ljud och röster som inte syns i bild anges separat eller där parterna i en dialog eller ett samtal specificeras med namn eller en färg. CCAP- textningarna är alltså på samma språk som dialogen i filmen. Textningarna gagnar även bland annat personer som lär sig språket och äldre.

Filmens textningar följer med filmen som en egen fil som biografen aktiverar när filmen visas. Textningarna visas på filmduken och syns för hela publiken. Allt eftersom tekniken utvecklas kan även personliga glasögon vara ett alternativ.

Med syntolkning avses en inspelning där en syntolk beskriver händelserna, karaktärerna och miljöerna på filmduken. **För syntolkning** används i Finland bland annat applikationen **MovieReading**. Den inspelade syntolkningen förmedlas till tittaren via applikationen MovieReading som kan laddas ned på en smarttelefon eller surfplatta. Tittaren laddar ned syntolkningen på sin egen enhet före föreställningen. Under föreställningen startar tolkningen automatiskt och användaren kan lyssna på den via hörlurar som kopplats till enheten. Av biograferna kräver syntolkningen inga andra åtgärder än att man tillåter användning av dessa enheter under föreställningen och vid behov hjälper besökarna med användningen. Det är också bra att informera besökarna om till vilka filmer syntolkning via applikationen kan fås.

Tillgänglighet innebär att besökaren fritt kan röra sig i biografen, men det omfattar även hela biobesöket hemifrån till biografen och tillbaka. Hit hör vid sidan av trafikförbindelserna/kollektivtrafiken biografens rullstolshissar eller personliftar, salarnas rullstolsplatser och tillgängliga toalett, en induktionsslinga i salen och vid kassan samt utrymningsvägarna. En viktig aspekt i förverkligandet av tillgänglighet är personalens beredskap att hjälpa och vägleda besökare med funktionsnedsättning i olika skeden under biobesöket. Biografens utrymningsadress måste anges separat.

Biografens ägare ansvarar för lösningarna för tillgänglighet och personalens utbildning.

3 Praxis för tillgänglighet i biografen

För biografverksamheten ansvarar även i Finland biografkedjor, självständiga biografen eller kommunala biografen. Tillgänglighetsmålen enligt diskrimineringslagen gäller alla biografen oavsett ägandeform. Det rekommenderas att ledsagare till personer med funktionsnedsättning har fritt inträde till föreställningen. Kunden har rätt att ta med sig en ledar- eller assistanshund till biografen.

Tillgänglighetsforumet för film uppmanar varje biograf att utarbeta en egen **tillgänglighetsplan**. Handikapporganisationer och olika organisationer som främjar tillgänglighet inom kultur och kulturverksamhet för personer med funktionsnedsättning hjälper med att upprätta planen. I slutet av anvisningen finns nyttiga länkar.

Biograferna bör låta kartlägga tillgängligheten för att få information om nuläget för den egna verksamhetens tillgänglighet. Checklistan för biografernas tillgänglighet hjälper dessa att själva bedöma lokalernas tillgänglighet. På den sista sidan finns länkar till checklistor och Invalidförbundets blanketter för kartläggningen.

Den inhemska filmen har en särställning, eftersom produktionerna finansieras av Finlands filmstiftelse. Följande mål och åtgärder kan bidra till att till fullo utnyttja potentialen hos inhemska filmer med textningar och syntolkning i biograferna:

Biografernas visningsmål för filmer med textningar och syntolkning

- Minst 50 % av prime time föreställningarna och de övriga föreställningarna av inhemska filmer är textade.
- Information om textade föreställningar publiceras på biografens webbplats i anslutning till den övriga informationen om visningstiderna till exempel på följande sätt: **Föreställningarna är textade för hörselskadade**. Dessutom är det bra att tillhandahålla en lista över de textade föreställningarna eller erbjuda textning som ett kriterium i sökfunktionen.
- Biografen kan med fördel kontakta Finlands Dövas Förbunds eller Finska Hörsselförbundets lokalförening för informationssamarbete och i fråga om eventuella specialföreställningar.

- Syntolkning och teckenspråkstolkning live: det är möjligt och ibland till och med önskvärt att ordna live-föreställningar med syntolkning. Kostnaderna för dessa och andra specialföreställningar accepteras som kostnader för Finlands filmstiftelses regionala verksamhetsstöd för biografer.

Biografens kundservice

Främjandet av tillgängligheten handlar också om personalens och biopublikens attityder. Biograferna bör ge personalen en introduktion och förbereda dem att handla rätt i olika situationer. Verksamhetskulturen och rutinerna kan även utvecklas genom att anordna utbildning i samarbete med handikapporganisationer för att betjäna och hjälpa alla kunder. Till exempel kan besökare som behöver syntolkning behöva hjälp med applikationen i början av föreställningen. I bästa fall återspeglas personalens positiva attityd hos alla besökare.

Biografens webbplats

Främjandet av tillgängligheten handlar också om aktiv informationsverksamhet. Även webbtjänsternas och mobilapplikationernas tillgänglighet måste beaktas för att dessa ska fungera bra och vara tillgängliga för alla kunder. Tillgänglighetsforumet för film rekommenderar att samtliga biografer följer tillgänglighetskriterierna enligt lagen om tillhandahållande av digitala tjänster, även om tjänsten inte omfattas av denna lag.

Varje biograf eller filmbolag har sin egen webbplats. Det är viktigt att publicera information om tillgängligheten hos biografens lokaler och tjänster i ett separat **avsnitt om tillgänglighet** på webbplatsen. Avsnittet bör finnas i huvudmenyn. Under detta avsnitt ges sådan information som är av betydelse med tanke på ankomst till och avfärd från biografen, kontaktuppgifter till personalen, rullstolsplatser, tillgänglig toalett, kostnadsfritt inträde för assistent, inträde för assistans- och ledarhundar på biografen och så vidare. Exempel på länkar och en guide om tillgänglighetsinformation finns i slutet av denna anvisning.

På webbplatsen bör det även finnas information om textade föreställningar samt möjligheten till syntolkning till exempel på följande sätt:

”Information om filmföreställningarnas tillgänglighet

Vi tillhandahåller extra tjänster för döva samt personer med nedsatt hörsel eller syn till många inhemska filmer som visas i biografen. Genom att utnyttja dessa tjänster kan alla våra besökare njuta av filmerna.

Beskrivande textning hjälper döva teckenspråksanvändare eller teckenspråksanvändare med nedsatt hörsel att njuta av filmföreställningen. Hela dialogen är textad och i textningarna beskrivs filmens ljudmiljö. Numera produceras textningen till nästan alla inhemska filmer med Finlands filmstiftelses understöd. Textade föreställningar anges separat i programmet. Du kan söka textade föreställningar med sökfunktionen på vår webbplats. På webbplatsen finns även en separat lista över textade föreställningar: (Länk till listan). Du får mer information om textning och textade föreställningar av personalen. Om du vill lämna respons på textningens kvalitet eller om hur lätt det gick att hitta information om textade föreställningar på webbplatsen, vänligen fyll i denna blankett q.surveypal.com/tekstityspalaute. Responsen förmedlas till Finlands Dövas Förbund och Finska Hörselförbundet.

Syntolkningen är ett hjälpmedel för personer med nedsatt syn som ger dem möjlighet att njuta av filmen. Med syntolkning avses en inspelning där en syntolk beskriver händelserna, karaktärerna och miljöerna på filmduken. För att lyssna på inspelningen behöver du applikationen **MovieReading** som du använder på din smarttelefon eller på någon annan enhet. Du laddar ned inspelningen för den aktuella filmen på din enhet före föreställningen. Under föreställningen startar tolkningen automatiskt och du kan lyssna på den via hörlurar. Numera produceras syntolkning till nästan alla inhemska filmer med Finlands filmstiftelses understöd. Du får mer information om våra föreställningar med syntolkning av personalen. Vi önskar att respons på syntolkningens kvalitet lämnas till Näkövammaisten kulttuuripalvelu. Länken till responsblanketten finns här: www.kulttuuripalvelu.fi/fi/kuvailutulkkaus (endast på finska).”

4 Samarbete med experter

Vid Tillgänglighetsforumet för film har man fått goda erfarenheter av samarbete med handikapporganisationer och aktörer i filmbranschen. Lösningarna för tillgänglighet lyckas bäst genom samarbete. Alla handikapporganisationer har lokala eller regionala organisationer som gärna bistår med experthjälp. I stor utsträckning är det fråga om att lösa praktiska frågor. Med en positiv attityd är redan halva jobbet gjort.

Inom lagstiftning finns bland annat följande lagar, förordningar och deklARATIONER som främjar tillgänglighet

- De kulturella rättigheterna är nedtecknade i Finlands grundlag. Alla har rätt att oavsett medellöshet utveckla sig själv (16 §). Jämlikhet (6 §).
- FN:s deklARATION om de mänskliga rättigheterna 1948, artikel 27: Var och en har rätt att fritt delta i samhällets kulturella liv, att njuta av konst samt att få ta del av vetenskapens framsteg och dess förmåner.
- FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning: Artikel 30 gäller deltagande i kulturliv. Konventionen trädde i kraft i Finland 2016.
- Diskrimineringslag:

Syftet med denna lag är att främja likabehandling och förebygga diskriminering samt att effektivisera rättssäkerheten för den som utsatts för diskriminering.

15 §: Rimliga anpassningar för att likabehandling för personer med funktionsnedsättning ska uppnås. Myndigheter, utbildningsanordnare, arbetsgivare och de som tillhandahåller varor eller tjänster ska göra sådana ändamålsenliga och rimliga anpassningar som behövs i det enskilda fallet för att göra det möjligt för personer med funktionsnedsättning att på lika villkor som andra utträta ärenden hos myndigheter och få utbildning och arbete samt varor och tjänster som tillhandahålls allmänheten och att klara av sina arbetsuppgifter.

Nyttiga länkar

Handböcker och informationspaket på webbplatsen för servicen Kultur för alla www.kulturforalla.fi/tillganglighet_guider

Hur är det med tillgängligheten? Anvisningar gällande ett kulturobjekts tillgänglighetsinformation www.kulturforalla.fi/tillganglighet_guider_kommunikation

Exempel på information om biografens tillgänglighet

- Finlands filmstiftelses biograf Kino K-13 <https://www.ses.fi/sv/kino-k-13/kino-k-13s-tillganglighet/>
- Tillgänglighet i Savon Kinots biografer <https://biorex.fi/sv/tillganglighet/>

Checklistor för bedömning av tillgängligheten

- Checklistan för biografernas tillgänglighet finns på adressen (på finska) www.invalidiliitto.fi/tarkistuslistoja. Checklistan har sammanställts av Invalidförbundets Tillgänglighetscenter ESKE.
- Checklistor i servicen Kultur för alla
- ESKEH-kartläggningsblanketter och -guide för kartläggning av tillgänglighet (på finska) www.invalidiliitto.fi/eskeh-kartoituslomakkeet-ja-opas
- Symboler för kommunikationen www.kulturforalla.fi/tillganglighet_symboler_for_kommunikation

Finlands filmstiftelses stöd för syntolkning och textning av film för personer med hörselnedsättning https://www.ses.fi/wp-content/uploads/2020/10/St%C3%B6dguide_syntolkning-och-textning.pdf

Experter

Autism Finland www.autismiliitto.fi/pa_svenska

Invalidförbundet www.invalidiliitto.fi/sv/invalidforbundet

Kehitysvammaliitto www.kehitysvammaliitto.fi/pa-svenska

Servicen Kultur för alla www.kulturforalla.fi/se.php

Finska Hörsselförbundet www.kuuloliitto.fi

Finlands Dövas Förbund www.kuurojenliitto.fi

Kynnys ry www.kynnys.fi

Näkövammaisten Kulttuuripalvelu www.kulttuuripalvelu.fi

Synskadades förbund www.nkl.fi/fi/etusivu

SAMS – Samarbetsförbundet kring funktionshinder <https://samsnet.fi>

Aktörer i filmbranschen

Audiovisual Producers Finland <https://apfi.fi>

Finlands Biografförbund
www.filmikamari.fi/suomen-elokuvateatteriliitto-seol-ry

Finlands Filmbyråers Förbund (SEL)
www.filmikamari.fi/suomen-elokuvatoimistojen-liitto-sel-ry

Finlands filmstiftelse <https://ses.fi>

Att delta i kulturlivet är en grundläggande rättighet för alla. Även film är till för alla!

Tillgänglighetsforumet för film

Anvisningen grundar sig på Tillgänglighetsforumet för films (Elokuvan saavutettavuusfoorumi) arbete. I forumet medverkade 2017–2020 Finlands filmstiftelse, Finlands Filmkammare rf, Finlands Filmbyråers Förbund (SEL), Finlands Biografförbund (SEOL), Filmproducenter rf, Finnkino, Atlantic Film, Finska Hörsselförbundet, Finlands Dövas Förbund, Kynnys ry, Synskadades förbund, Näkövammaisten Kulttuuripalvelu ry och servicen Kultur för alla/ För kultur på lika villkor rf.